

Inspiration Infusion

שבועות תשפ"ה

מתנת וקרבתנו לפני הר סיני חיים רפה

ר' משה (פס)

בענין חג השבועות מקשים העולם הערה נפלאה דמה יש לנו היום מעצם יום
* מתן תורה, הלא לא נשאר ממנו כלום לדורות אחרי שמשה רבינו שבר
את הלוחות, וכל התורה הנמצאת בידינו עתה היא הנתונה למשה רבינו ביום
הכפורים על ידי לוחות שניות. ואם כן למה מדגישים לקרוא לחג השבועות בשם
זמן מתן תורתנו. וכבר עמד על זה במכתב מאליהו (ח"ב דף 29 – 30 ע"ש היטב).
ואנחנו נרחיב דבריו על ידי שנחקור מחדש מהו עצמו של יום חג השבועות.

ר' משה (פס)

2 המועדים - זמן של התקרבות

בתפילת יו"ט אנו אומרים: 'אתה בחרתנו', ולא רק 'בחרתנו' אלא
'אהבת אותנו'... ולא רק 'אהבת' אלא 'רצית בנו'... 'ורוממתנו'...
'וקדשתנו'... 'וקרבתנו'... והיכן כל זה בא לידי ביטוי? היכן מתבלט
באופן מיוחד הקשר העמוק של הקב"ה עם כלל ישראל? על זה אנו

ממשיכים ואומרים: 'ותתן לנו... את יום...' כלומר שעל ידי המועדים
שהקב"ה נתן לנו, ניתן לחוש ביתר שאת את בחירתו בנו, את אהבתו
אלינו, את רצונו ושמחתו בנו, את הרוממות, את הקדושה...!

והקירבה המיוחדת הזו וההתעלות הזאת של המועד, שבו אנו
זוכים להתרומם ולהשתייך לדרגות גבוהות אלו, היא המעניקה לנו את
הכוחות, את אותה רוח קדושה וגבורה לעבודת ה', עד הרגל הבא!

❖ ❖ ❖

4

על כל זאת ועל עוד יתירה מכך, אנו מודים ומשבחים בלשון שלילה – "שלא עשני
גוי", כלומר שחנן אותנו במהות שונה לגמרי מזו של גויי הארצות – שלא זכו לכל
המעלות הללו. וכך כתוב בספר יסוד ושורש העבודה "יתן אל לבו שמחה עצומה-על
שברא אותו הבורא בתוך עדת בני ישראל עם קדוש... ולא ברא אותו בן העכו"ם –
והיה משתחוה לחמה וללבנה, ולא היה יודע כלל מהבורא יתברך שמו, גם לא היה
יודע כלל מהתורה הקדושה. ותגדל שמחתו עד שכמעט תתבטל מציאותו הגשמית
מרוב התשוקה באלקותו יתברך שמו".

על דרך זה אנו מודים ומשבחים לה' יתברך במועדי קודש (בתפילת שמו"ע):
"אתה בחרתנו מכל העמים..." א. "ורוממתנו מכל העליונות" – שנתת לנו מעלה

נפשית מרוממת, יהודית; ב. "וקדשתנו במצותיך" – שנתת לנו כוח רוחני, קדוש
לפעול במעשה המצוות שאנו עושים; ג. "וקרבתנו מלפניו לעבודתך" – שקרבת אותנו
בקירוב נפלא להיות מלגיני המלך הקב"ה.

• ותקנו לנו חז"ל לומר ג' שבחים הללו בג' רגלים ובמועדי קודש, שהם ימים
המיוחדים להודות על בחירתנו לעם. אמנם חוסיפו לנו חכמים לברך בכל יום "שלא
עשני גוי", שכן על היהודי להיות מודע תמיד למעלתו המרוממת, ולהודות לו יתברך
על זה.

ר' משה (פס)

כל מהותנו הפנימית - מכח מעמד הר סיני

ויתירה מזאת. מצינו בחז"ל כי המעלות היחודיות שיש בכלל
ישראל מעצם מהותם, הושרשו בהם בעמדם לפני הר סיני. וכך אמרו
בגדרים (כ, א): מי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על
הר סיני. חז"ל קובעים כאן מציאות ברורה שלא שייך שתשתנה. אם
ראית אדם שיש בו מידת העזות, אם ראית אדם שנחסר אצלו אותו
אור רוחני שהבושה נותנת לאדם [וכלשונו הנפלא של רבינו יונה
(באיגרת התשובה): 'אור הבושה'], זהו חסרון בשרשים שלו. כי כלל ישראל
* קיבלו בסיני מציאות חדשה. מציאות נעלית יותר, התייחסות אחרת.

מידות אחרות. ומי שאבותיו עמדו בהר סיני, בהכרח שיש בו את
המידות הללו. ואם אדם זה אנו רואים אצלו התנהגות שונה, בהכרח
שחסירה אצלו אותה השרשה, ובידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני.

וכן הוא גם בענין שורש האמונה המוטבע בנפש הישראלית, וכפי
שכותב הרמב"ם (באיגרת תימן) בשם חז"ל, שכל המפקפק בנבואת משה
רבינו, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו בהר סיני! ואינו מזרע האנשים
ההם!

א. ארוממך אלוקי המלך

3

הברכה הראשונה שתקנו חז"ל לברך היא "שלא עשני גוי", וענינה הודאה ושבח
על מעלת היותנו יהודים, כמו שכתב הטור (או"ח סי' מ"ו): "נצריכים אנו ליתן שבח
והודאה למקום שבחר בנו מכל האומות וקרבתו לעבודתו".

ברכה זו צריכה להאמר בהתרגשות מיוחדת, שהרי עובדת היותנו שייכים לעם
היהודי משנה את עצם הגדרתנו. שהרי היהדות איננה בגדר תוספת מעלה על מי
שאינו יהודי, אלא היא גורמת לשינוי מוחלט בעצם מהותנו.

הרמח"ל (דעת תבונות סי' קנ"ח) מפרט את הבחינות השונות של רוממות שזכינו
לחן במעמד הר סיני, וז"ל: "ובבואם [כלל ישראל] אל הר סיני, נתן להם האדון ב"ה
כל היקר המגיע להם להשתלם במציאותם, להיות להם כוח להיות משרתים אותו.
ואז קירבם אליו באהבה, שהוא ענין (הגדה של פסח), 'קרבתנו לפני הר סיני', וכך מה
שאנו אומרים בכל יום, 'וקרבתנו לשמך הגדול וגוי', והדביקם אליו באהבתו. ואז נתן
להם תחילה הכוח לשמור כל מצוותיו, ושמעשיהם בעבודתו יעשו הפרי הטוב
המצטבר לתיקון הבריא, והוא מה שכתוב (שמות י"ט ו'), 'ואתם תהיו לי ממלכת
כהנים וגוי קדוש'. ומשם והלאה נשארו ישראל מובדלים מן העמים, ומעוטרים בכוח
עליון לשמור כל המצוות, לתקן בהם כל הבריא כולה".

מבואר הדבר, כי מעלת היהדות מתבטאת בכמה ענינים: א. ליהודי ניתנו מעלות
נפשיות רוחניות עליונות, שאין קיימות כלל אצל גויי הארצות – מידות תרומיות
עדינות הנפש, כוח השכלה מיוחד ועוד, וכלשון הרמח"ל (שם): "נתן להם האדון ב"ה
כל היקר המגיע להם להשתלם במציאותם"; ב. מעשיו של היהודי משפיעים על
העולם, ויש להם היכולת לתקן את הבריא "ושמעשיהם בעבודתו יעשו הפרי הטוב
המצטבר לתיקון הבריא" (דעת תבונה שם); ג. כל יהודי הוא בן למקום, עיקר
כוונתו יתברך בבריאית העולם, והוא גם חייל בלגיונו של מלך מלכי המלכים, מעם
הסגולה – "קירבם אליו באהבה... והדביק אליו באהבתו" (דעת תבונה שם).

בשאיפה להון. כי אם מישוהו מהם עושה דבר-חסד, הוא מצפה לתמורה בתקלין ותקלין, שהרי כולו "נוטל". אך ורק תלמידיו של אברהם אבינו מסוגלים לגמול חסד (עין ה' אבות פ"ב. ענין נותן ונוטל הפליא לבאר-הגרא"א דסלר ב"מכתב מאלה"ו ח"א ב"קונטרס החסד").

לכן הפכה של גמ"ח היא שפיכת דמים, שה"נוטל" מרוב להיטותו עלול גם לשפך דם כדי להשיג מאוויו.

**

9

הרי שלש נטיות אלו הן סימני אדם מישראל: שלשת המעלות תורה, עבודה וגמ"ח, הן הן עולמו של הכלל ישראל. ע"ז, ג"ע ושפ"ד הן ההיפך הקיצוני לרצון ה', לכן הן ב"ייהרג ואל יעבר". אין כל פלא, איפוא, שהאזהרה עליהן באה בתורה תיכף אחרי עשרת הדברות. אבל נפלא הוא, כיצד התורה מזהירה עליהן. אין זה אלא עם ישראל במדרגתו העצומה, תיכף אחרי קבלת התורה, שהיה יכול לקבל דברים נשגבים כאלה! על שלש אזהרות נצטוו אז: על הכרובים שלא יעשו כסף או ארבע במספר שזה ייחשב ע"ז, ושלא להניף ברזל על אבני המזבח שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם — הרי ריחוק ש"ד, ושלא לעלות במעלות על המזבח, כי הרחבת הפסיעות נחשבת גילוי ערוה. שקדה התורה להרחיק הבחינות הדקות ביותר מעברות שרשיות אלו בבנין מקדש ה', מהארון והמזבח — ללמד ולהודיע, כי הזהירות בהן היא יסודו של הכלל-ישראל ויסוד כל התורה כולה!

בוה סימנו את סקירת היסודות והנטיות העקרוניות שהם "כסא ויסוד ושרש אל הנפש העליונה השכלית אשר בה תלוין תרי"ג מצוות התורה", כדברי רבנו חיים ויטאל וזלה"ה.

THE SCROLL OF KINDNESS.

(ספר חסד)

R. Lipowity

10

daughter of Paroh. Even the Holy One, blessed is He, did not (call him by any other name" (Shemos Rabbah 1:31). We see that the name of Moshe — who brought down the Torah from heaven — served only to commemorate an act of kindness, to memorialize Bisyah who saved Moshe.

Kindness is the basis of the entire Torah. It is also the basis of Megillas Ruth, as Chazal stated in *Midrash Lekach Tov*: "Why is this Megillah read on the festival of Shavuot? It is because this Megillah is wholly kindness, and the Torah is completely kindness, as it is written: 'And the teaching of kindness was on her tongue' [Mishlei 31:26], and it was given on Shavuot."

11

need to write a special book about it and to tell it in detail. Why? To make it known that there is such a thing as kindness in the world, and that all the world's hope hinges on it. The Megillah teaches us that Ruth's following an old, lonely woman to an unfamiliar country, sharing her lot in silent support, is the kindness of which it is said, "It is these [attributes] which I desire" (Yirmeyahu 9:23).

Kindness passes as a gossamer thread through both parts of the Megillah — that of the descent as well as that of the ascent, the tribulations and the happy ending. Its fallen as well as its exalted people are focused around this principle. The prophet uses both as examples. On the one hand, he shows us how selfishness and the lack of kindness causes even the greatest of the great to lose everything. Conversely, we see the results of kindness, in that even the lowliest merits every good thing because of its practice.

The scope of the Megillah is much broader than merely encompassing the idea of reward to those who perform kind acts and punishment to those who withhold them. As will be explained, according to the words of Chazal, the downfall of that whole era was due to the absence of kindness; that is, everyone's

6

הרי לפנינו כי מעמד הר סיני יצק אצל כלל ישראל סוגי כוחות ומידות שנהפכו לעצם מהותם, ועוברות מדור לדור! עד כדי כך שניתן לומר בבירור שמי שנחסר אצלו מאותם כוחות, הוא לא הגיע מהר סיני! כלומר שכוחות אלו כל כך נטועים ומושרשים בנפשו של כל אחד ואחד מישראל, באופן שלא נפסק עולמית! [כמו שמגרעין של תפוז בהכרח צומח תפוז, והכל מגיע מכח התפוז הראשון].

אלו הם הכוחות שהיו במעמד הר סיני, והם הם הכוחות שחוזרים ונשפעים בכל שנה ביום זה. ומעתה עלינו לברר לעצמנו היטב מה הן הדרכים שעל ידן נוכל להשתייך ולהשיג מאותן השפעות. כיצד נוכל 'לשאוב' מלוא חפניים רוח הקודש — מאותה רוח קדושה הנובעת ביום זה, שממנה נוכל להתחזק ולקבל כוחות לעבודתנו הרוחנית לכל השנה

רולה

7

קמח, ע"י ש"ס - ח"א (ספר חסד) שער שלישי

פרק רביעי

למדנו ראשי פרקי תורת היסודות. מעתה עלינו לשים לב לנטיות הכלליות שבאדם. "נטיה" אינה מדה מגובשת וגם אינה יסוד בנפש, אלא גישה כללית אל עצמו וזולתו.

* יבמות ע"ט, א: "שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים כו' כל שיש בו 'שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו'. אין אלו 'מדות' אלא 'סימנים': קיום כלליים באדם, שהם אמנם עלולות להיווצר מדות נעלות, ומהיעדרן — מגרעות לרוב.

• רחמנות היא נטיה להיות קשור להזולת ולהיכנס למצבו: רכות הלב המתפעל מסבל הזולת ומתחשב אתו. ההיפך: אכזריות, כלומר: אף-זר, ללא כל גישה של ידידות ואף הכנה אל הזולת.

בישנות היא נטיה להסתיר עצמו, יצריו ושפלותו וגם מעלותיו, "שאינו רוצה בהתגלות לבו". * ההיפך: עזות, שאיפה לגלות-עצמו הן בטוב הן במוטב.

גומלי חסדים היא נטיה להיות חונן ונותן תמיד. ההיפך: הכלי אשר שאיפתו היא להיות נוטל ולהינות מהעולם ומהזולת ומהחיים.

* שלשה סימנים הללו הם השרש לתורה, עבודה וגמילות חסדים, והנטיות ההפוכות הן השרש לעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכת דמים (עין דרך-חיים על אבות א, ב).

ההכנה לתורה היא ביישנות, כלומר הנטיה להסתיר עצמו. תורה הנה פנימית כל העולמות, ואדם אשר שאיפתו ורצונו רק בהתגלות לבו — במה יוכל לזכות לתורה! "בוש-פנים לג"ע", מי שחלקו בסתרי המדרגות, הוא יכול לזכות לנקודה הפנימית של כל העולמות.

"הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך" (מכה ו, ח) — ללכת עם אלקיך יכול רק הצנוע, המסתיר עצמו. ("מסתיר עצמו" אינו המתעלם מיצריו, כי זהו "אין תוכו כבור", וזו עצמה צורה של התגלות לבבו! אלא — האדם יודע היטב יצרו, ואינו מניח לו לפרוץ חוצה). הרי שליש מכל התורה כלה מבוסס על צניעות, היינו "ביישנות".

והיפכה של תורה הוא גילוי עריות, שמגלה את הראוי להסתיר!

8

* ההכנה לעבודה היא הרחמנות. ענין העבודה הוא, לחזק את הקשר עם הקב"ה, לקרב את השכינה אלינו יותר ויותר. קשר וקירוב ייתכן רק באדם אשר נפשו פתוחה להרגשת הזולת. אף-זר אינו מסוגל לקרב. אכן, היפך העבודה היא — עבודה זרה, אשר כשמה כן היא: עבודה הנובעת מזרות. לכאורה נבעה ע"ז מהרגש מופרז בכבוד הבורא שאין ראוי להטריחו בדאגותיו הקטנות כי הלא "על השמים כבודו". אך מאחורי דעה זו מסתתרת זרות לבורא ית' עד כדי "אחוריהם אל היכל ה'" (יחזקאל ת, טז).

• ההכנה לגמילות חסדים היא תכונת "גומלי חסדים", כלומר: רק מי שמטבחו הוא "חונן ונותן" הוא יכול לגמול חסד. הוא דאחז"ל "אהבת חסד זו גמילות חסדים" (מכות כג, א). וקשה דמאי קמ"ל, והנה מתבאר הדבר כמין חומר: חז"ל מגלים לנו כי מעשה של גמ"ח נובע אך ורק מאהבת חסד, דהיינו ממי שמצד תכונתו הוא חונן ונותן. מ"תלמידיו של בלעם". אי אפשר לצפות למעשה חסד, כי כל מהותם היא עין רעה על אחרים, רוח גבוהה במבטם על עצמם, נפש רחבה

egoism took priority over the needs of others. This led to "everyone did what was right in his eyes," and to the "judging of the Judges." It led eventually to the departure of Elimelech and his family from the land, and to all the ensuing threats to the existence of the Jewish people. And where did salvation come from? From the wellsprings of kindness that Ruth brought with her, and from her like counterpart in Yisrael, Bo'az. From the re-establishment of the root of kindness in Yisrael, the nation was healed, and from that root all mankind's redemption would sprout.

There are many small deeds of kindness in the Megillah, through which is woven a thread of kindness. The prophet, author of the Megillah, teaches us that in order to save a people from its decline, and to put it back on track, it is not necessary to perform earthshaking things, but rather small acts between man and his fellow. This will lead to the formation of a new being. The future of the world is built on the affinity and relations of kindness between people. No other principle has the power to correct mankind and to extricate it from its troubles, except kindness, for it is the basis of the beginning of Creation and its final goal. Every step in that direction brings the ship of humanity closer to shore. Megillas Ruth presents us with the ultimate objective and shows us the way toward it. It comes to instill within us the realization that little deeds are the way to the kingdom of Mashiach. This is what the Megillah is all about, as well as its lesson for all generations.

הרי דבריו ברור מלל כי ביום מתן תורה לא קבלנו המצוות אבל נעשינו מצוים. יום ה"בר מצוה" של כל ישראל אשר בו יצאנו מבחינת אינו מצווה לבחינת מצווה. ואף על פי שעוד לא קבלנו המצוות אבל קבלנו כל הכלים הנצרכים לעבודה זו, דהיינו הכח לעשות המעשים והקדושה להיות משפיעים בכל הבריאה על ידי מעשינו, וכל מה שגדול המצווה ועושה על האיננו מצווה היתה מתנת ה' לישראל.

היוצא מכל דברינו עד כאן, הוא, כי עצומו של יום מתן תורתנו של חג השבועות והשנוי שנעשה אז בעצם מצבם של כלל ישראל לא היה כל כך הקבלה של "חכמת התורה" ואף לא קבלה למעשה של כל "מצות התורה", אלא שקבלו אז כל הכלים הנצרכים ללימוד וקיום התורה דהיינו ענין ה"יְקָרְבָנוּ לַפָּנִי הַרְסִינִי" של מעמד קבלת התורה אשר אז הגיעו לאמונה בכל מלה של תורה. וגם בְּדִמְיוֹנוֹ לַעֲלֹם, וכן השגת היראה בעת ההיא. בעבור תהיה יראתו על פניו; וגם זכו לכחות נפלאים של קדושה לקיום המצות ולהיות משפיעים על ידם בכל הבריאה. אשר קדשנו במצוותיו. וכל אלו הדברים נדרשו בתוך לבם כאשר פסקה זוהמתן לדורות עד שבכחות אלו נגשים אל תורה ומצות גם היום. וזהו היום טוב שלנו אשר בו נעשינו מציאות חדשה של מצווין ועושים. אבל כל זה הגיע אלינו

שמי חיים הר פריזער (פז)
קירבנו לפני הר סיני - נעשינו מצווים ועושים

במעמד הר סיני נקבע כח המצווה ועושה

אמנם מעת קבלת התורה נקבע שמעשה המצווה עצמה היא הפועלת את התיקונים הרוחניים בבריאה, כפי שנתן הקב"ה במעמד הר סיני את הכח לאותה מצוה לפעול את פועלתה הרוחנית, גם ללא תוספת כוונה שהיא. ומעתה גדול הוא המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, גם ביחס אל האבות הקדושים, שכל מעשיהם פעלו תיקונים רוחניים ע"י כוונתם בתיקון הבריאה. אולם מעת מתן תורה נקבע שרק ע"י עצם עשיית התורה מצוות ניתן לתקן את הבריאה, כפי הכח שנקבע במעמד הר סיני שיפעלו ע"י עשיית המצוות בתיקון הבריאה. ומאידך אי אפשר לה לשום כוונה שהיא לבוא ולשנות כהוא זה בפרטי ודקדוקי עשיית המצווה כפי שנקבע בהר סיני. "אנו אין לנו אלא לשמור ולעשות ככל הכתוב בתורה" שכתב ובע"פ, ככל משפטם וחוקותם ובזמנם ופרישתם ודקדוקיהם בלי נטות מהם נטיה כל דהו" (נפש החיים שער א, פכ"ב).

גר שנתגייד קטן שנולד דמי בזכות התורה

ד. ומעתה מובן גם כן הקשר של גירות עם מתן תורה, כי ההגדרה של גר היא, שנתהפך לאדם חדש לגמרי, ועליו נאמר "גר שנתגייד קטן שנולד דמי", לכן צריך הגר לקבל על עצמו את כל התורה כולה כדי שיחולו עליו דיני ישראל, כי כח ההתחדשות שיש לגר בא מהתורה הק', שהיא מקור ושורש כל ההתחדשות, ממילא אם לא יקבל על עצמו כל התורה כולה, מי יפעול בעבורו התחדשות שיהא קטן שנולד דמי. עכ"פ מובן הקשר המיוחד בין מ"ת לענין גירות.

במתן תורה זכו ישראל להרגיש טעם תחיית המתים

ה. ובאמת במתן תורה זכו כל ישראל להתחדש ככריה חדשה, לכן כאשר שמעו את הדברות פרחו נשמתן והחזירין הקב"ה בטל של תחיית המתים, שהוא סמל ההתחדשות של לעת"ל, שנוכח להתחדש ככריה חדשה כפשוטו, והרגשת הטל של תחיית

שלום

שבועות

נתיבות

והביאור בכל זה, דהנה ענין מתן תורתנו בחג השבועות הוא מאתערוטא דלעילא, ואילו התורה באה לפרש וללמד עיצומו ועיקרו של חג השבועות במה שנוגע לעבודתם של ישראל, שהוא והקרבנות מנחה חדשה לה', היינו מנחה של התחדשות, שיהודי יתחדש ביום הזה ככריה חדשה. וכנגד זה נאמר שבעה שבועות תספר לך ועשית חג שבועות. פי' מרל

דהנה מציאה מצאתי בספר דעת תבונות (באמצע סי' קנ"ה. דף ק"ע ממחזורת הרה"צ ר"ח פרידלנדר זצ"ל) כי שתי מתנות נתן הקב"ה לישראל, האחת כח העבודה לשמור כל מצותיו ושנית כח במעשיהם שיוכלו לעשות תקונים גדולים בבריאה, ושהו כל ענין הפרש שבין המצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה כי רק האדם המצווה יש כח בידו המסור לו ממנו יתברך שיתקן במעשיו התקונים המצטרפים בבריאה. וממשיך שם בזה"ל: ותראי כי זה מה שעשה האדון ב"ה לישראל בהר סיני שהנה לא נתן להם שם התורה כולה במעמד ההוא אבל היתה הכנה כוללת לכל עבודת המצוות כי אז השלים להם תחילה כל העיטורים והמעלות הראויים לאדם העשוי לעבוד את יוצרו. שבתחילה נשפל מעלתו להיות עלול ליצאה"ר כמו שבארנו ואז נמשל כבהמות נדמה, ובבואם אל הר סיני נתן להם האדון ב"ה כל היקר המגיע להם להשתלם במציאותם להיות להם כח להיות משרתים אותו ואז קרבם אליו באהבה שהוא ענין (הגדה של פסח) "יקרבו לפני ה' סיני" והדביקם אליו באהבתו. ואז נתן להם תחילה הכח לשמור כל מצותיו ושמעשיהם בעבודתו יעשו הפרי הטוב המצטרף לתיקון הבריאה והוא מה שכתוב "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". ומשם וחללאה נשאר ישראל מובדלים מן העמים ומעוטרים בכח עליון לשמור כל המצוות לתקן בהם כל הבריאה כולה וכמו שבארנו עכ"ל.

כח מצווה ועושה — מתחדש בכל יום

זהו החידוש שבמעמד הר סיני — "קרבנו לפני הר סיני", שבו ניתן הכח לישראל לקיים את התורה והמצוות ולפעול ע"י עשייתן תיקונים רוחניים בבריאה. וכח זה אינו ניתן באופן חד פעמי בהר סיני, אלא מאותו המעמד שהוא מתחדש כח זה לכל אדם מישראל בכל עת דבר יום ביומו.

וכך הוא נוסח ברכת התורה "בא"י נותן התורה", לשון הווה. דהיינו, הכח לפעול ע"י קיום התורה ומצוותיה, הריהו מתחדש בכל יום, והקילוס הוא על אותו כח ויכולת שיש בידיו לפעול, המתחדשים דבר יום ביומו. גם שאר ברכות השחר, "שלא עשני גוי, עבד ואשה", הן ברכות הודאה כדי להודות בכל יום ויום על החסד הגדול שאנו מצווים ועושים, ויש לנו את הכח והאפשרות ע"י עצם עשיית המצוה לחולל תוצאות רוחניות בבריאה.

יסודות אלו למד הרמח"ל (דע"ת עמ' קצא) מתוך דברי חז"ל (פסיקתא זוטא פר' ואתחנן) "היום הזה נהיית לעם — שחייב אדם לראות את עצמו כאילו מקבל תורה מהר סיני, כי כל השבח הזה מתחדש לישראל דבר יום ביומו, ודבר בעתו".

חג השבועות הוא הזמן המסוגל לחדש את הרגשת "כאילו קיבלנו אנחנו תורה מהר סיני",⁶ אף שלא נקבעו מצוות להרגשת זו ככפסח, כיון שאת התורה

אנו חיים יום יום ועל כן קל יותר להרגיש הרגשה זו. וזאת מכח הידיעה כי נותן התורה הוא החונן בלבנו כח תמיד לעשות התורה והמצוות. ומתוך הרגשה זו של "קרבנותנו" נבוא לירי הכרת הטוב על חסדו הגדול שעשה עמנו בהר סיני, ומחדש את אותו הכח בכל יום ואמיד.

20

קמו

שפתי חיים

דרגת "אם" — עם ישראל קובע ההשפעה

הדרגה השלישית של ישראל, שבה מתגלית ביותר חביבות הקב"ה לישראל היא דרגת — "אמו". ואימתי נתעלו לדרגה זו?

"... בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו" אמרו חז"ל (תענית כו:). זה מתן תורה. ביום מתן תורה נשתנתה מהות הנהגתו ית' בבריאה, ואז נהיו ישראל לבחינת אם אצל הקב"ה.

דהיינו, מזמן אדה"ר עד קבלת התורה עברו כ"ו דורות של חסד ה'. בכל אותם דורות השפיע הקב"ה מחסדו על הבריאה, השפעה מלמעלה — למטה, וההשפעה לא היתה תלויה לפי ערך מעשי האדם בבריאה. וזהו שאמר דוד המלך כ"ו הדורות של "כי לעולם חסדו" כנגד אותם כ"ו דורות (עי' פסחים ק"ח). ואם כי כל הבריאה נבראה על מנת שיקבלו ישראל את התורה, אך מ"מ כל עוד לא קיבלו התורה. היתה ההשפעה כחסד מאת ה' ולא היתה תלויה בישראל כלל. משא"כ לאחר מתן תורה, הנהגת הבריאה נקבעת ע"פ מעשי ישראל, ודומה הדבר כמו שישראל הם שמשפיעים למעלה על הקב"ה, כאם המשפעת על בנה!

מסביר זאת בנפש החיים (שער א פ"ט) וז"ל: "וזהו לסותי ברכבי פרעה דמיחך רעיתי (שה"ש א, ט), ר"ל כמו בסוסי פרעה שהיה הפך מנהגו של עולם שהרוכב מנהיג לסוס, ובפרעה וחילו הסוס הנהיג את רוכבו כמשרו"ל, כן דמיחך והמשלתך רעיתי על זה האופן ממש, שאף שאני רוכב ערבות עכ"ז כביכול את מנהיגה אותי ע"י מעשיך, שענין התחברותי כביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים, וזשה"ה רוכב שמים בעזרך". — ישראל למטה ע"י מעשיהם מכוונים ומשפיעים כביכול על הנהגה האלוהית למעלה, ומה שהקב"ה "רוכב שמים", הוא בעזרם וסיועם של ישראל — "בעזרך".²

ישראל משפיעים מתוך התבטלות להשי"ת

עוד הוסיף רש"י עה"פ "בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו" — "יום מתן תורה שעטרהו להם למלך וקיבלו עולו". ויש להבין, הרי לפי האמור, באותה שעה של מתן תורה זכו ישראל לדרגת "אמו" וכדברי הנפש החיים שהם המשפיעים על הנהגת שמים, א"כ איך תיכף לזה כותב רש"י שבעת מתן תורה היו כבטלים למלך כשקיבלו עולו? — וכדאי שאין הדברים סותרים. שבאמת

בעת מתן תורה קיבלו עולו מתוך התבטלות לו, שכן הוא רצונו, אלא שרצונו של הקב"ה שיהיו הם מעטרים לו ותהא הנהגתו מושפעת מהם, עד שכלא שהם עטרהו למלך, אין זו המלכה.

בשעת מתן תורה ישראל אכן נתגדלו לדרגת אם-המשפיעה על בנה, שעד אותה שעה לא היה העולם נתקן או מתקלקל ע"פ מעשיהם, כי הנהגת חסד ה' היא ששלטה בעולם. אולם מעת מתן תורה, כשהנהגת הבריאה תלויה במעשיהם של ישראל, א"כ תיקון וקלקול הבריאה תלויים אך בהם ובמעשיהם, וכדברי המסילת ישרים (פרק א): "... כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונודק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת בוראו — הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו". ואל דרגה זו של יכולת להתעלות ולהעלות העולם עמו, הגיעו ישראל בעת מתן תורה, כשהיו ל"אם" המעלה ומשפיעה. אמנם השפעה זו של הבראה באה רק מתוך התבטלות וקבלת עולו של מלך, שכן הוא רצונו שהם יעטרהו למלך ע"י השפעת מעשיהם.

92 THE CALL OF SINAI

R. Bernstein

23

Rav Chaim of Volozhin explains. Creation exists on many levels, from the loftiest and most spiritual to the lowest and most mundane. All levels of Creation are connected to each other as a chain, with the higher spiritual level serving in the role of the "soul" or life force animating the lower level, and so on. The first and loftiest entity to emanate from Hashem was the Torah, which then became the Divinely-charged life force for all lower levels of Creation. In the words of the Zohar: "The Torah is the light of all worlds—and their life, sustenance, and root."⁶

Therefore, when a person engages in Torah study, he is accessing the life and creative energy which Hashem bestowed in the Torah, causing it to further emanate downward throughout the various levels of Creation, bringing illumination and well-being to all of them.⁷

As the Gemara states succinctly:

אלמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ.

Were it not for the study of Torah,⁸ the heavens and earth would not endure.⁹

That is why Torah scholars are called "builders"!

Rav Chaim proceeds to explain that this is the meaning of the blessing which we recite after reading from the Torah, where we say: "וְחַי עוֹלָם". The phrase "חַי עוֹלָם" is commonly translated as "eternal life." However, Rav Chaim translates it literally, as "the life of the world"! When one plants, he initiates a process which will, in time, produce fruit. Similarly, in giving us the Torah, Hashem "planted the life of the world among us," for the Torah study in which we engage continues to promote and bestow life to the world.

24

תכט

שכל לב ומעשים

או בחנוק, מפני שאע"פ ששניהם עברו עבירה שחייבים עליה מיתת ב"ד, אבל אחד עבר עבירה יותר חמורה, וחבירו עבר עבירה יותר קלה, וא"כ הוא כלפיו בדרגה של צדיק, ואין קוברין צדיק אצל רשע. ורות עונה לה בעוז: "ושם אקבר", כלומר שגם את ההלכה הזאת אני מוכנה לקבל על עצמי.

והדבר פלא, מה המיוחד כל כך בהלכה זו יותר משאר כל ההלכות שבתורה? והרי לכאורה זוהי הלכה שנוגעת ל"חברה קדישא" או לבית דין... ומה זה שייך לגר שבא להתגייר? וכי יש לגר איזה נפק"מ אם יקברו אותו יחד עם זה או עם זה? וכי זה מה שריתיע אותו מלבוא ולהכנס תחת כנפי השכינה, לאחר שכבר היה מוכן לקבל עליו את כל התרי"ג מצוות, וכשישמע את ההלכה הזו ישנה את דעתו? מה כתוב כאן!?

חובת עם ישראל מצד קבלת העבודה על עצמם

עצם העבודה לה' והליכה בדרכיו ועשיית רצונו, הרי היא מתבקשת מצד עצמה, הן מצד גדלות הש"ת ועוצם קדושתו, והן משום שהוא מטיב עם כל הנבראים, ובמיוחד עמנו עם ישראל, זאת נוסף על האמת והיושר שבמשפטי התורה. אולם עבודתם של ישראל אינה רק מצד החשיבות והרוממות שבפעם הדברים, אלא משום שקיבלו על עצמם חובה קדושה זו כתפקיד וכיעוד לאומה, ומצד התחייבותם והתקשרותם בדבר זה הריהם עוסקים בתורה ובמצוות.

ולשם כך בחר ה' באבותינו, שאחר שהיו נאמנים לשמו - דהיינו שתחילה עסקו בעבודתו והלכו בדרכיו מצד ההכרה בעצם הדברים - נמצאו ראויים להטיל עליהם משימה קדושה זו כתפקיד, ונבררו האבות שמהם יהיה העם שיזכו לתפקיד נעלה זה. ועבור זאת הוציא ה' אותנו ממצרים וזאת עמנו ברית בחורב, ועם ישראל התחייב בעול זה באמירת 'נעשה ונשמע' והכניסו עצמם בברית נצח להיות עם השומר תורתו ית"ש ומקיים מצוותיו ולהיות לו ממלכת כהנים וגוי קדוש. שכן הוא רצון הש"ת שהעבודה לפניו ועשיית המצוות תהיה במסגרת של התחייבות ותפקיד המוטל עליהם.

32

מעלת העשיה מתוך מחוייבות - גדול המצווה ועושה

וכמה מעלות יש בנטילת תפקיד לעומת עבודה בלי עול של התחייבות.

ראשית, עצם קבלת הדבר כעול קבוע, וכל שכן בברית ובשבועה, יש בזה חיזוק החוב והשעבוד לעשיית מעשי המצוות. שנוסף על מה שראוי ונכון לעשותם מצד עצם הדברים, הרי מעכשיו הוא משועבד לכך מצד ההתחייבות שנטל על עצמו, ומעתה אין בידו להיפטר מזה.

33

כל החיים חטיבה של עבודת ה'

עוד זאת יתרון מעלת הקיום בתורת תפקיד, שכן בהיותו מתחייב, כבר עתה הוא מסכים וקבע בדעתו שלאורך כל עתידו יהא כפוף לקיום מצוות אלו, ונמצא כל חייו הם חטיבה אחת של קיום. מה שאין כן העושה בלי התחייבות, בכל עת בידו להפסיק קיום דבר זה, ועשייתו עתה אין בה כל הבטחה לגבי העתיד, ונמצא שכל פעולה עומדת בפני עצמה, ואין בה את החשיבות והרוממות של קיום רצון ושלם לאורך זמן.

33

מציאות של עובד

יתירה על כך, הרי העושה ומקיים משום רצונו, אינו שייך לעשיה זו אלא בעת העשיה והקיום, ומשסיים את הפעולה הרי בשעה זו אינו עוסק בעבודת ה'. לעומת זה, המשועבד והמחוייב לתפקיד, הרי בכל עת הוא עומד הכן לעסוק בכל מה שמצווה עליו, אף כאשר אינו עוסק בפועל במעשה המצות הרי עול קיומם מוטל עליו, והוא בבחינת עומד לפני ה' לשרתו בכל עת.

מסירת האישיות לעבודה

בנוסף למעלות אלו בתוקף הקיום, יש בכך גם שינוי באיכות, כי 'תפקיד', ממלא את כל מהותו של האדם, שהוא נעשה בעל התפקיד כמו 'מלך' או 'כהן גדול' שכל מציאותו וסדר חייו הוא מלכות וכהונה. 'תפקיד', משמעותו שזה הדבר המרכזי בחיים, ולומר לא רק שעושים זאת כתוספת ותחביב אלא זה 'היעוד' אשר מוסר אליו את כל ישינותו.

מרכז של האדם הוא ה'אני', ה'אני' של כל יהודי, הוא תפקידו כאיש ה', וזה עצם זהותו, כשכל מחשבותיו הם סביב התפקיד והמשרה, והוא חי ומתהלך עמה בכל עת. ובכל יום הוא בודק ומודד את עצמו האם הוא פועל כפי המתבקש מתפקידו. לכל אדם יש בחייו גם דברים נוספים שהם אינם ה'אני' שלו. שורש עבודתו הוא ההכרה שהאני של היהודי הוא התפקיד הרם והנישא, דהיינו אדם העומד לפני ה', הולך בדרכיו ונתון לעבודתו. וכך יהא שואל את עצמו תדיר כיצד ניתן למלא תפקיד זה בדרגה יותר רמה. כיצד ניתן לשפר בזה, מה ניתן להוסיף בעבודת ה', בכבודו ביראתו ובאהבתו.

התפקיד - רוממות ומעלה

עוד יש בכך מעלה נוספת שאינו קשור לעצם החיוב, שכאשר מקבלים את העבודה והמצוות כתפקיד ושררה, הרי זה כבוד ופאר לאדם שנתעטר בתפקיד נעלה זה, והדבר אף מעניק לו נחת רוח ורוממות. כי עצם הדבר שהוא בעל תפקיד וזן ברית עם המלך הרי זה מעלה נשגבה ונכבדה. וכדכתיב - 'וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דיבר לך ולשמואל כל מצותיו' (דברים כו, יח). כלומר שעול המצוות שהוטל עלינו, הם מעלה ורוממות שה' בחר בנו להעניק לנו באהבתו אותנו. והוא עניין המצוה של 'והיו לטוטפות בין עיניך' דהיינו שיש בקבלת התפקיד חשיבות ויקר, והמשרה הנכבדה הזו היא לנו לפאר ולתכשיט, והשעבוד שלנו להקב"ה היא גאוותינו וקישוטינו.

להיות עובדי ה' מחייב דרגות קדושה

ותוצאה נוספת מזה, שהדבר מחייב אותנו לנהוג גם בשאר עניינינו כפי שמתאים למי שנושא תפקיד זה. בעל משרה הרי כל הנהגתו היא כפי המתבקש ומתאים לבעל משרה זו, אפילו עדינות תנועותיו וסגנון דיבורו, נקבעות לפי עיסוקו.

ואכן הרבה מן המצוות שבתורה שעניינם קדושת ישראל, נובעים מכך שאנו כהנים משרתי ה' שעל כן עלינו להתנהג כראוי למשרתי המלך. [ושלימות קיום מצוות אלו, הוא כאשר יעשה אותם מתוך רגש שבהיותו בעל תפקיד קדוש זה, מחוייב הוא בגין כך לנהוג בדרגה כזו של קדושה ורוממות.]

כמו"כ הוסיפו חז"ל הנהגות של קדושה ואצילות, המתבקשים מהיותנו עבדי המלך. ועוד נתוסף בזה מנהגי ישראל קדושים. וכן כל אחד ואחד, ככל שהאדם מרגיש בעצמו במוחש ורואה יותר את מעלתו כבעל תפקיד נכבד וקדוש זה, הרי הוא מוסיף ומתעלה בתוספת הנהגות ורוממות ועדינות.

35

במצות

שכחה כתבה התורה (דברים כ"ד י"ט) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולא למנהי יהיה למען יברכך ה' אלוהיך בכל מעשה ידיך. הרי ברכה גדולה זו מבטחת התורה בעבור מה שבא לידינו שלא במתכוין! וכתב רש"י שם על פי הספרי אי"ר אלעזר בן עזריה מנין למאבד סלע מתוך ידו ומצאה עני והלך ונתפרנס בה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה ת"ל לגר ליתום ולא למנהי יהיה למען יברכך ה' אלוהיך. והרי דברים קל וחומר מי שלא נתכון לזכות וזכה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה מי שנתכון לזכות וזכה על אחת כמה וכמה, עכ"ל. ובאמת יש לדקדק כי המאבד סלע ומצאה עני הוא נחות דרגא ממצות שכחה אשר אף כי שכח שלא במתכוין אבל מה שלא שב אחרי שזכר הוא במתכוין וקיים בזה מצות לא תעשה, מה שאין כן מי שמאבד סלע אף פעם לא חשב לעשות מצוה ורק הצטער על אבדתו ואפילו הכי זוכה עבור מציאת העני לברכת ה' בכל מעשה ידיו.

וראיתי דעת תורה (פי מצורע, מאמר מוכנים לעוה"ב וכו') שמבאר הגה"צ ר' ירוחם צ"ל שם את דברי הספרי כי אצל כל בן ישראל יש "ענין אלוקיי" אשר

רצונו הטבעי הוא לעשות מצות ולהיטיב כרצון קונו וזהו הכונה קבועה בלבו וממילא אפילו בלא כונה אפשר לזכות במצוה וכאילו כל אדם מישראל כשנאבד ממנו סלע ויודע שלא ימצאהו מיד היה אומר מה טוב היה לו אם ימצא איזה עני את זאת המנה ויוכל לפרנס עצמו ויחיה בכי טוב... ודייק בזה כי עמוק הוא.

ולפי דברינו הנ"ל ענין אלוקי הזה הוא הוא שקרבנו לפני הר סיני ופסקה זוהמתו, ונתקדשו לא רק במעלת מצווין ועושין ובכח לפעול בבריאה אלא גם ברצון טבעי חזק להתקרב אל ה' בכל עת. והוא מסוד של ישראל שעמדו בהר סיני פסקה זוהמתו.

36

The Call of Sinai R. Bernstein

INITIATING THE RELATIONSHIP

In truth, the meaning of the Revelation goes beyond providing a basis for authenticating the transmission of the Torah. One of the most crucial ideas regarding Torah is that it does not merely represent Hashem's instructions for how we are to lead our lives in this world, but it is the basis of our relationship with Him. Through performing mitzvot, we elevate ourselves—and ultimately the world—to a state of godliness and

אחריות

כמה שנצלח להגדיל הההשגה בגדלות ה"צלם אלקים" שכל יחיד ויחיד, לא נגיע לאפס קצהו מגדולו האמיתי.

חז"ל אומרים (סוף פ"ק דקטניין מ:) "ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר: לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת או לו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה".

"הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות - אשריו" - אין זו הרגשת סיפוק אלא התעלות ממשית עצומה שהציל עולם שלם במעשה אחד ויחיד שלו. "הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה או לו", איננה הרגשת צער איום, אלא ירידה איומה בדרגת הנפש שלו, על שגרם חורבן לעולם שלם. "אשריו" ו"אוי לו" הן מציאותיות!

כשטסים במטוס מרגישים בחוש דברי חז"ל. מטוס, עם למעלה מחמש מאות איש, נוסף על טונות רבות של דלק ומשא, טס במשך שלש עשרה שעות אלפי אלפי ק"מ בלי חני, עובר על פני ארצות, ימים ומדברות, וכל זה נעשה ע"י אדם אחד! אדם אחד נוטל אחריות כבדה על למעלה מחמש מאות איש. חיייהם ומותם בידו. בטעות קלה, בסטי" כל שהיא, מביא הוא מות וחורבן ח"ו, על כל שוכני המטוס.

באים חז"ל ואומרים, שכל העולם יושב במטוס ענק. כל יחיד הוא הקברניט של המטוס. בסטי" כל שהיא הכריע עצמו וכל העולם כולו לכף חובה.

ציור זה נמצא אמנם במדרש (ויק"ר ה' ו) "האיש אחד יחטא (ועל כל העדה תקצוף) - תני רשב"י: משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה. נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו. אמרו לו חביריו: מה אתה יושב ועושה? אמר להם: מה איכפת לכם? לא תחתני אני קודח? אמרו לו: שהמים עולים ומציפין עלינו את הספינה".

29 אדם החי בין רבים, רואה בחוש איך הנהגה טובה שלו משפיעה על הרבים לטוב ואיך הנהגה רעה או רפיון שלו משפיעים על הרבים לרע. אדם העובר עבירה, חלילה, בחדרו, בלי שאף אדם רואהו, בלי שיש לו קשר כל שהוא אל צבור מסוים,

בקצה אחר של כדור הארץ - מה לו ולרבים? "תחתני אני קודח"! באו חז"ל וגילו עניינו, שכל הנבראים יושבים בספינה אחת. כל עבירה פרטית שהיחיד עובר - קודח הוא חור תחתיו בגוף הספינה ומסכן את כל יושבי הספינה. זו הגבחת היחיד לגבחי מרומים!

ציור לזה: אילן שיש בו גזע, ענפים, עלים, פירות, פרחים, קליפה - וכולם יוצאים מגרעין אחד, שהוא השורש לכולם, על אף שתמונתם וטעמם כה שונה ומובדל זה מזה. כך עלינו להבין, שכל הריבוי העצום בבריאה הוא רק פרטים היוצאים מכלל אחד גדול. לפי קרובם וריחוקם אל הכלל, כך תשתנה צורתם, אבל סוף סוף, כיון שבאים הם משורש אחד כללי, הרי אחד הם. וכמו באילן, קלקול באחד הפרטים יכול להביא רקבון לכל האילן כך בבריאה, יחיד יכול לקלקל או לתקן בבריאה כולה, כיון שנפש הבריאה אחת היא!

30

לא לחיות חיים אגואיסטיים, אלא לאפשר לאחרים להנות ממני. דבר זה נותן לי זכות קיום. אנו מזלזלים בעצמנו, במעשינו הטובים, במעשינו הרעים, מפני שאין לנו שום תחושה שמעשה קודח חור. והנה, מגלים לנו חז"ל גדולות העצומה של האדם, שכל מעשה של כל אדם קודח נקב או סותמו בספינת העולם. כל אחד הוא קברניט על ספינה, בה יושבים כל באי עולם. מהו מעשה, מהי תנועה, מהו דבור ומהי מחשבה - מבחיל!

אלא התשובה היא, שבזה היא באה להודיע לה את היחס של כל ישראל כלפי כל מעשה מצוה או עבירה. כי הנה לפי הסתכלות טיפית של בני אדם, כמה כבר החילוק בין שני בני אדם שנתחייבו יתרה בבי"ד, אלא שזה נתחייב סקילה וזה נתחייב חנק... הלא סוף שניהם חייבי מיתות בי"ד! נכון שזה עבר עבירה יותר חמורה מהשני והוא יותר גרוע ממנו, אבל עד כדי כך לבוא ולומר שאי אפשר לקבור אותם זה לצד זה, זה נשמע בהשקפה ראשונה קצת רחוק...

נמצא איפוא כי הדין הזה ששני קברים נמסרו לבי"ד, מבטא באופן ולט ביותר עד כמה כל מעשה של האדם לטוב או למוטב, הופך אותו מציאות אחרת לגמרי, עד ששני בני אדם שעברו במזיד עבירה מונעת מהם את זכות הקיום עלי אדמות, עדיין שייך שהחילוק ביניהם יהיה כה גדול, שאפילו אי אפשר לקבור אותם באותה חלקת דמה! זה לא הבדל של קצת יותר או קצת פחות, אלא שמים וארץ! היות אחרת לחלוטין!

כל פעולה שהאדם עושה לשם שמים, כל מניעה מחטא, או אפילו הקטנה של מעשה חטא, שהחטא נעשה עם אנחה, עם אכפתיות, כבר עולם אחר לגמרי! זוהי ההסתכלות של כלל ישראל. ובכך ש נלחמים עם היצר, שמנסה לדרדר אותנו בכך שמחדיר לליבנו גישה אס בין כה אני נכשל... אז כבר הותרה הרצועה... שיי

❖ ❖ ❖

ברוחניות - אין דברים קטנים

בגמרא בסנהדרין (צו, א) אמרו שנובוכדנאצר הרשע פסע ארבע פסיעות לכבוד שמים, וקיבל בשכרו שלטון על כל העולם. היש לנו שיש מהו שלטון מלוכה על כל העולם? ומה הוא כבר עשה? הלך מה פסיעות לכבוד שמים! על זה הוא כבר קיבל כזה שכר עצום. מה פסיעות אנו פוסעים בכל יום לכבוד שמים? וכי אפשר לתאר ת גודל השכר הצפוי לנו לעתיד לבוא! שיי

ומצד שני, מצינו אצל יעקב אבינו שבגלל שקרא לעשו שמונה גמלים "אדוני", והיה בזה כביכול איזה שמץ של נתינת כבוד לרשע, בן קדמו מלכי אדום למלכי ישראל שמונה דורות! (ב"ר עה, יא). בגלל

קטן בכמה מילים שנאמרו על ידי יעקב אבינו, קיבלה אדום כה של שמונה דורות!

ואמנם אין לנו את העינים לראות ולהקיף בשכלנו את המשמעות האה של כל מעשה קל שאנחנו עושים. אבל זאת עלינו לדעת כי זניות אין מושג של דבר קטן. כל דבר שלכאורה הוא קטן, באמת ומעוה שלו היא נצחית לאין קץ ושיעור! זהו הכח שהאדם קיבל בעולם הזה לפעול ולעשות, גם אם הוא עדיין לא בדרגה של צדיק. ועל ידי שהוא יעשה עוד פעולה ועוד פעולה, הוא יעלה ויצליח גבול. אך כאמור כל זה בתנאי שיש את ה"והשבות אל לבבך". ויר האדם יושב ומשנן לעצמו את הדברים שוב ושוב, עד שזה נכנס בעצמות... עד שזה יפעל עליו ויביא אותו למעשה, ועל ידי זה נכנס בבחינת הבא ליטהר שמסייעין בידו. הקב"ה יעזור לנו כה לזה.

attach ourselves to Him. Indeed, the commentators point out that the root of the word "צו" — "מצוה," in addition to meaning "commandment," also means "connection," for it is through the mitzvos that we achieve a meaningful connection with Hashem. Appropriately, therefore, the transmission of these "connectors" was launched by an encounter with Hashem Himself, which served to forge a Divine connection between us and our Creator. We do not anticipate such encounters on a grand scale on an everyday basis; however, the mitzvos that we fulfill take on fuller meaning when seen as acts that maintain and develop the connection that began with the Divine Revelation at Sinai.

Indeed, this idea will provide us with a very meaningful understanding of the way in which Hashem "introduced" Himself to the Jewish people at Mount Sinai. The first of the Ten Commandments opens with the words: "I am Hashem your God, Who took you out of the land of Egypt, from the house of slavery."⁹

The commentators wonder: Why did Hashem present Himself in terms of the specific event of the Exodus from Egypt, and not more all-encompassingly as the Creator of the heavens and the earth?

The answer is that by introducing Himself in this way, Hashem was emphasizing that the mitzvos He was about to command represent an extension of the special relationship that he initiated with us when He took us out of slavery. Indeed, Hashem's opening words were, "I am

Hashem your God," as if to say, "Not only am I 'Hashem,' Creator of all, but I am furthermore 'Your God,' interested in having a special relationship with you."

38 In fact, the encounter with Hashem at Sinai not only initiated the relationship, to a certain degree it also enabled it. The Divine program of mitzvos comes from an entirely transcendent realm and calls for an elevated way of living. As human beings living in a physical world, how are the Jewish People compatible with this program?

The Ramchal, in his essay *Maamar Hachochmah*,¹⁰ discusses the event of *Matan Torah*, saying: "They [the Jewish People] heard the Commandments, included in which is the entire Torah, and it became attached to them."

The Ramchal's concluding words, "and it became attached to them," indicate that the experience of hearing the *Aseres HaDibros* directly from Hashem itself allowed for a connection to be established between the Torah and the Jewish People. This idea is elaborated upon by Rav Yizchak Chaver:

*Each Dibbur that issued forth from Hashem's mouth—reflecting His Divine Will—served to connect the People's souls with the part of Torah contained within that Dibbur. In this way, the Supernal Spirit within Hashem's words connected with the souls of the people. It is to this connection that the Sages are alluding to by referring to each of the Dibros as a "kiss from Hashem."*¹¹

In light of the above ideas, we can appreciate that our relationship with the Revelation at Sinai is not merely as a historical event, but rather, as an encounter whose effects—both in terms of our fundamental approach to mitzvos, as well as our compatibility and connection with them—accompany us constantly and continually in our existence as Hashem's nation.

he alluded to Torah study, we must first contemplate the meaning of the Torah being called "a song." By referring to the Torah in this way, the verse is indicating the nature of the connection we are meant to have with Torah study. Music may require intellectual and professional skill to produce, but the part of a person it is meant to reach is not the intellect; it is the heart. A musical connection is not expressed by knowing all the notes but by being emotionally impacted by the song. This is our connection with Torah study. It may take the form of scholarly discussions, but the entire person needs to be connected with the message of Torah. Whenever we sit down to study Torah, we are engaged in discovering an aspect of Hashem's Will regarding how we are to lead our lives. Our relationship with the Torah as a revelation of Hashem's Will is ultimately an expression of our relationship with Him, and every time we learn Torah we renew and strengthen the connection.

Understanding Torah study as part of an ongoing relationship with Hashem means that learning Torah every day is part of maintaining that relationship. As we go through life, different periods find us in different moods—some happy, some sad, some settled, and some turbulent. We don't always have the peace of mind to engage in all of our pursuits, but the relationships which are important to us are maintained though all of our ups and downs.

insight to earlier discussions, perhaps remembering the idea of Torah as a song may help reveal an added dimension in this matter. A song is much more than the sum total of its notes. The musical experience may change dramatically depending on tempo, emphasis laid on certain sections, and the instrument being used—as well as the person playing! The notes may be exactly the same, but the song is entirely different.

Each person has a unique personality with singular experiences. Every Jew is thus a unique instrument with which to play the song of Torah.¹⁰ The way he may choose to express a certain idea and illustrate it based on his own individual situation and experience may be an expression that no one else has given beforehand or will do so afterward. This is his song, and knowledge of its existence should certainly serve as an inspiration for each person to strive toward making his unique—and irreplaceable—contribution to the ongoing symphony of Torah.

In the *tefillos* of Yom Tov, we say, *Atah vechartanu mikol ha'amim*, that Hashem chose us from all the nations; *ahavta osanu v'ratzisa banu* — He loved us and desired us. Then we say, *veromamtanu mikol haleshonos* — He elevated us above all the nations.

This is how most people understand the words "*veromamtanu mikol haleshonos*," but the Rebbe Rav Simchah Bunim of Peshischa has a different understanding. The Ribbono Shel Olam elevated us to such a level, he explains, that there is no expression, phrase, or word in any of the seventy languages that can articulate just how lofty we are!

Our *romemus*, which is higher than "*kol haleshonos*," all that language can articulate, was invested in us on this day, *Shavuot*. What we are celebrating is not just what we received, but who we have become as a result.

"A person is obligated to rejoice on this day in an extraordinary way, because it is the day upon which we merited the crown of Torah," writes the Shelah Hakadosh. "For how can a person not exult in the fact that Hakadosh Baruch Hu, Master of the Universe, chose him, mere flesh and blood, to be so close to Him?"

The final mitzvah in the Torah is that of writing a Torah scroll. The source for this mitzvah is the verse where Hashem commands Moshe:

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת

And now, write for yourselves this song.¹

The "song" to which Hashem is referring is expounded by the Sages as referring to the *sefer Torah*.²

המסור ותפילה מעומק הלב להינתן יראתו קודמת לחכמתו כדי שתהא חכמתו מתקיימת אשר זו היתה עיקר מתנת ה' לישראל בעת ההיא כמבואר.

הנה כתב בספר יסוד ושורש העבודה (דף רס"ג) בביאור תפילת אתה בחרתנו שאנו אומרים בכל יום טוב וז"ל שם: נוסח בהודאה של אתה בחרתנו משך להלן אל יעלה ויבא שאחר זה, והמשך ענינו הוא כך, לפי שאתה בחרת בנו ככל האומות ורוממתנו מכל הלשונות והן אתה בעוה"ר אנו שפלים ונבזים יותר מכל האומות בגלות המר הזה לכן אנו מתפללים לפניך יעלה ויבא וכו' ועל כן אמר האדם אתה בחרתנו ויעלה ויבא בשברון לב מאד ובכוונה עצומה במחשבה להבורא יתברך שירחם עלינו ויזכור אותנו בחג הקדוש הזה כי הימים האלה זכרים ונעשים התעוררות גדול בעולמות העליונים על כל הנאמר פה, עכ"ל. והבן זה כי עיקר השבחים על מתן תורה נאמר, וכשמרגישים עד כמה ירדנו בגלות יד שכבר לא מרגישים בקדושתנו זו שקדשתנו במצותיך אז מתפללים על העלאת שוב אל מקור הקדושה ח' מעלות נגד ח' מתנות. ובשאר ימים טובים גם כן כך מתפללים, אבל עיקר הנוסח אמתן תורה קאי, ודייק.

בזה נתבאר עוד ביתר עומק דבר תמוה שהיה קשה על פי דרך ה' הני"ל כי אחרי שמבאר שם כי כל תיקון ואור גדול שהאיר פעם שוב מאיר בשוב אותה תקופה הוסיף שם, כי על כן בפסח נצטוונו כ"כ מצות זכר ליציאת מצרים כדי שתחודש בנו על ידי המצות תולדת אותו תיקון, ומוסיף שם ועל דרך זה חג שבועות למתן תורה. וצריך ביאור כי אדרבה אין שום מצוה זכר למעמד הר סיני ובמה נמשך התיקון והאור עלינו בחג השבועות. אולם על פי כל הני"ל בואר היטב כי כל המצות ונוסח הברכות ונוסח התפילות הכל סובב והולך סביב זמן מתן תורתנו – משעה שמתחילין לקדש "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו כל לשון וקדשנו במצותיו" עד המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים, וגם לרבות כל המצות שמברכין עליהם בלשון נוכח ונסתר "אשר קדשנו במצותיו" וכל התפלות שמתפללים אתה בחרתנו מכל העמים.. וקדשתנו מצותיך וקרבנתו מלכנו לעבודתך. הכל ממש הוא זכר למעמד הר סיני. ושיועזים זאת ומכוונים כן בשוב תקופת הזמן ההוא הרי בודאי יאיר עלינו אור מעין האור הראשון ותחודש תולדת התיקון ההוא במי שקבלו!

נ / מודע לבניה

מעשי האדם לחבירו מסוגלים להיות תורה

בחג השבועות קורין במגילת רות, וכבר נאמרו בזה דברים בטעם קריאת מגילה זו בחג השבועות, ובשייכות ענינה לחג השבועות, ואשר נראה בזה עוד, דהנה מגילה זו שונה היא מכל כתבי הקודש, שאין בה שום מסירת דברי נבואה, וגם אין בה מסיפור קורות עם ישראל ותהלוכות כעם, אלא המסופר במגילה הוא מתהלוכות, אנשים יחידים בישראל, תהלוכות משפחה מסוימת בישראל, והדברים טעונים ביאור.

ונראה דיסודה של מגילת רות היא למסור לישראל שמונה יחידים ותהלוכותם, כאשר נעשים הדברים בישרות באמת ובנאמנות, נוצר מהדברים הללו תורה – תורה ממש – תורה שבכתב – כתבי הקודש, והנה המעשים המבוארים במגילה הם מעשים פרטיים לחלוטין ואינם מעשים הנוגעים אל הכלל, ונתגלה שמעשים פרטיים אף הם יכולים להפך למציאות של תורה ממש.

ועוד נתגלה לן בזה דהיה מקום לסלקא דעתך, דמעשים על אף שהם פרטיים נעשים הם תורה כאשר הם מעשים דבין אדם למקום, דמעשים שלמים ומושלמים, שבין אדם לבין קונו, מחברים את האדם אליו יתברך שמו, וחייבו זה יוצר תורה – "אורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא" (וזה חלק ג דף עג), אבל במגילת רות נתגלה שמעשים שהם על טהרת בין אדם לחבירו, אף הם מסוגלים להיות תורה ממש, ומעשים פרטיים שבין אדם לחבירו, מתגדלים אל אורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא.

והנה תוכן המגילה אין בה רק הצגת המעשים המרוממים של עשיית חסד של רות עם חמותה וכדומה, אלא תוכן המגילה מורכב, משיחות שבין נעמי לרות, לדיבורים שבין בועז לנעמי על הקוצרים, לדברים שבין בועז לרות,

שבהשקפה שטחית נראים כשיחות רגילות שבין בני אדם, וכל זאת עד הפרטי פרטים שבזה, והם הפכו להיות עצמותה של תורה, ונתגלה בזה רוממותו של האדם וגודל מעמקי נפשו, עד אשר דברים הנראים כדברי חולין – כדברים של מה בכך מסוגלים להעשות תורה ממש.

והדברים מפורשים ברות רבה (פרשה ה סוף סימן ו), "אמר רבי יצחק בר מרין בא הכתוב ללמדך וכו' ואילו היה יודע בועז שהקב"ה מכתוב עליו ויצבט לה קלי ותאכל ותשבט ותותר עגלות מפוטמות היה מאכילה" – אין כאן המקום לבאר עומק דברי המדרש ונתבאר בס"ד במקום אחר – אבל העולה מן הדברים בזה, שמעשיו של בועז הפכו להיות הקב"ה מכתוב עליו, כל פרט ממעשיו של בועז הקב"ה מכתוב – מעשיו של בועז נעשו דבר ד' – כתיבת ד', תורת ד', נורא ונפלא.

מגילת רות היא היצירה הנפלאה של שלמות "קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא". הקב"ה יצר תורה, וישראל יוצרים תורה, הברית התיכון בין קודשא בריך הוא לישראל הוא אורייתא וכמו דאורייתא איהי קודשא בריך הוא כך אורייתא איהי ישראל, ישראל הם אורייתא וקודשא בריך הוא איהו תורה.

54 | Ka'asher Tziva Hashem

R. Garfinkel

45

* In addition to helping us serve Hashem at all times, *kavanah b'mitzvos* also strengthens our *avodas Hashem*. Every time a person does a mitzvah and says the words *כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ* — *as Hashem commanded*, the message penetrates deeper into their consciousness and has an ever greater impact on their *avodas Hashem*.

As a person's connection to Hashem grows, they will seek to do mitzvot in a more complete way, fulfilling them with all the details. This includes the area of *kavanah* as well. Such a person will try to expand the scope of their *kavanah*. They will proceed to concentrate more on the mitzvot they perform and do them with an even greater amount of intent.

46

מעין אליהו · Ma'yan Eliyahu · 306

R. Mansour

* Daily Mesirut Nefesh

But it is deeper than that. If you were asked, "What is the most important word in the *Amidah*?" you'd probably be lost for an answer since there are so many important words. But the Ari Zal says, the most important word is in the first *berachah*, *וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׂמוֹ*, באהבה. In many *siddurim*, next to באהבה is written *נְפִשׁוֹ*, at this point of the *Amidah* one should have in mind to sacrifice oneself for Hashem. Here, one makes a commitment to give Hashem at least one *mesirut nefesh*, until *Mincha* time, when he will again say באהבה.

It might be in the middle of an important business meeting. A *shaliach* comes collecting for money, and you stop everything to donate to his cause. That is *mesirut nefesh* – breaking from your schedule to give *tzedakah*. You have fulfilled your pledge at *Shacharit* to do an act of *mesirut nefesh*.

Then you pray *Mincha*, and again say באהבה, and again you have to relinquish something, until you pray *Arvit*. And then again at *Arvit* you say באהבה, and again you have in mind *mesirut nefesh*.